

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructorii Conscientiæ R. P. F. Lvdovici Lopez Ordinis Prædicatorvm ...

In qua reliquæ materiæ quæ ad Instructionem Conscientiæ pertinent ex
Orthodoxis Ecclesiæ iudiciis & scholasticorum Theologorum, tum
Iurisconsultorum resolutionibus scitu perutiles latè & copiosè disputantur

López, Luys

Lvgdvni, 1588

De illa quæstione ardua an liceat plura beneficia habere, siue curata siue
simplicia ex aliquibus causis iustis, & an istis concurrentibus opus sit
dispensatione, an post Concilium Tridentinum ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-41259

¶ De illa questione ardua an liceat plura beneficia habere, siue curata siue simplicia ex aliquibus causis iustis, & an istis concurrentibus opus sit dispensatione, an post Concilium Tridentinum ratione cause Cardinalis quis excusetur.

CAP. CI.

Q^o. I. P^orrò quoniam vitio nobis daretur si materiã, quam suscepimus examinandam suis omnibus numeris nõ absolueremus, ideò adhuc & hoc graue dubium hic proponimus disputandum, an habere plura beneficia ecclesiastica quis possit, vt ex istius quoque dubij illucidatione innotescat an ex tali pluralitate beneficiorum, aliqua restitutionis obligatio emergat. Hæc quæstio quoniam solemnis est apud Theologos & canonistas super capite de præbendis, & dign. cap. de multa, & cap. exiripacione, & de clericis non resident. cap. quia nonnulli. & 7. distin. cap. sanctorum in decretis, ideò agitare eam oportet pro vtraque parte.

¶ Arguitur ergo primò pro parte affirmatiua, quia plura obtinere beneficia res est quæ consuevit tolerari ab ecclesia.

¶ Præterea quia si plura beneficia possidere iniquum est, id erit plane, vel quia incõpatibilia sunt, aut quia plurius præbendarum est excessiuum stipendium, vel quia cura animarum, vel copia omnium exuberans valde est, & excedens: sed nihil horum obstat, quominus retentio plurius beneficiorum licita sit, quod patet de singulis, & primum patet, quia aliquando vna sola præbenda, maiori numero omnium constat, maiorique præstat stipendio, quam alia quatuor etiam pingues præbendæ: vt est videre in præstantia archiepiscopatus Hispalensis, & Toletani.

¶ Facit quoque & in confirmationem huius affirmatiuæ partis quod iure humano factum est, vt iste dioceses per plures præbendas distribuerentur, ergo eodẽ iure humano poterunt adunari. Hæc autem adunatio tunc respici vere sit, quando vni papa plures simul præbendas confert: ergo licita est talis retentio pluralitatis beneficiorum.

¶ In oppositum est, qui ex Bernardo citatur locus, vbi minatur, quod qui non vnus, sed plures est in beneficiis, non

non vnus, sed plures erit in suppliciis.

¶ Secundo in contrarium militat quòd residentia decreta est de iure diuino esse, at qui pluribus beneficiis onustus est: vt in omnibus resideat fieri nõ potest: ergo talis pluralitas iuri diuino repugnat. Circa hanc quæstionẽ, quæ valde ardua est præter canonitas supra citatos consule Turrecremar. b consule quoque & Theologos in 4. dist. 15. Gabrielem. q. 8. Maio. distinct. 24 q. 4. Adria. quæ ibi, & D. Tho. quòdlib. 9. art. 15. Caieta. verb. beneficium; Syluestrium etiam beneficium 4. vbi latè & bene differit ista.

b Turrecrem. art. 3. & 11. q. 1. ap. 1.

¶ Ne autem in hac prægraua quæstione, sine fundamento contingat nobis conclusiones respõsivas struere, primò fundamentum hoc ex illo quodlibetò D. Thom. elicitem præiaciamus, scilicet quod habere plura beneficia nõ perinde intrinsece malum est sicut odiũ Dei, quia si sic intrinsece malum esset: nusquam in perpetuum liceret aut tali malicia careret. ¶ Sed neq; obtinere plura beneficia intrinsece bonum est: vt dilectio Dei. Nec verò si- cut leuate festucam omninò actus indifferens est ad bonum, vel malum contra alios quia habere plures præbendas, plures in se inordinationes continet, quas illo quodlibetò. articulo. 15. connumerat D. Thom.

¶ De quò ergo numero, vel genere actionum humanarum est pluribus præbendis potiri? Respondet ibi D. Thomas, & est maxima eius moralis, quod sunt quædam actiones, quæ absolute consideratæ deformitatem, & inordinationem quandam important, quæ tamen aliquibus circumstantiis aduenientibus bonæ efficiuntur sicut occidere hominẽ, vel percutere, in se deformitatẽ quandam imporat: sed si addatur occidere malefactorẽ propter iustitiam, vel percutere delinquentem causa disciplinæ non erit peccatum, sed studiosum opus. In numero autem harum actionum videtur esse habere plures præbendas inquit Diuus Thomas. Nam ista possessio plurium præbendarum has inordinationes præ se ferre videtur. Nam primò stipendium debitum pluribus vnus solus exhaurit. Secundo, quod nõ recta cura habetur de beneficiis, sed tantum diligens vigilantia de demerendis fructibus. Tertiò, quod vnus esurit, dũ aliter fructans crapula, ebrius

R 3

est. Quar.

est. Quartò, quod intentio instituentis beneficia, fraudem patitur præter innumera, quæ post hæc sunt referribilia mala: mala ergo hæc nisi maiori aliquo recõpõsanda veniãt bono, pluralitatẽ beneficiorũ damnabilem faciunt.

¶ Secundum & hoc quoque præstituitur fundamentũ quod aliud iudicium ferendum est circa pluralitatem beneficiorum, stando in iure naturæ, & aliud persistendo in iure humano antiquo. & aliud quoque persistendo in iure humano nouo. ¶ Sunt autẽ assertores quidam de professione canonistarum, qui audacter astruunt, quod si solum respiciamus ad ius diuinum, seu naturale Papa non prohibetur dare plura beneficia pro libito etiam sine causa, magis quã si plura largiretur alicui poma, aut pauca. Hoc ita dicunt hoc solo persuasi fundamẽto quod papa sit dominus beneficiorum. Vnde si contingat esse prodigum, & peccare in dispensando, receptor illarum plurium præbendarum nihilominus (in quibus) manebit reus in conscientia, quia nemini in hoc infert iniuriam, sed hæc assertio ad eò manifestè falsa est, vt impugnatione non indigeat, quia papa non est dominus beneficiorum, sed dispensator duntaxat, vt materia de Simonia solet disputari.

¶ Igitur his præstitutis statuitur prima conclusio loquendo de iure diuino, ex ipso inquã iure diuino, aut naturali nemo plura beneficia obtinere potest: nisi ex rationabili causa, & interueniente quoque dispensatione superioris. Sed si quæratur causa hæc rationabilis vnde debeat pensari, responderet Diuus Bernardus, & causam hæc iustam rationabilẽque conferendi vni plura beneficia non ex vtilitate priuata ipsius recipientis, sed ex necessitate, & vtilitate ecclesiæ sumendam esse. Conclusio autem ad Eugen. hæc, & Diui Thomæ est, & sanctorum, & fere canonistarum omnium, & fulcitur etiam auctoritate Diui Bernardi Epistola 171. ad Theobaldum comitẽ sic dicentis non licere alicui habere plures præbendas, nisi propter magnam necessitatem, aut ecclesiæ vtilitatem. Et Maior refert de quodam episcopo, cui conferebatur præbenda alia, ipsum hæc verba respondisse. Absit vt præter vxorem, ego superinducam concubinam. Et exemplo Pij secundũ corroboratur, qui rogatus pro quodam filio regis, vt imper-

e D. Bernard. de cõsideratione lib. 3. c. 6. ad Eugen. hæc, & Diui Thomæ est, & sanctorum, & fere canonistarum omnium, & fulcitur etiam auctoritate Diui Bernardi Epistola 171. ad Theobaldum comitẽ sic dicentis non licere alicui habere plures præbendas, nisi propter magnam necessitatem, aut ecclesiæ vtilitatem. Et Maior refert de quodam episcopo, cui conferebatur præbenda alia, ipsum hæc verba respondisse. Absit vt præter vxorem, ego superinducam concubinam. Et exemplo Pij secundũ corroboratur, qui rogatus pro quodam filio regis, vt imper-

impertiret illi duas præbendas, dixisse fertur, etiam
 effectus filius Dei, hoc non facerem. In huius quoque gra-
 tiam de Innocentio. 3. refertur, quod simul ac prouectus
 ad Apostolicam sedem, omnes præbendatos ad residē-
 tiam deuinctos cōpellens residere, huius rei gratia obtinē-
 tes plures præbendas vnam tantum iussit sibi retinere.

¶ Sed præter loca citata, & hæc authentica summorū
 Pontificum dicta, & facta, ipsam cōclusionem suis ratio-
 nibus communire oportet. Et primo patet, quia proximo
 documentū inferre, defraudareque ecclesias debito cul-
 tu, contra ius diuinum est. At quis est nescius qui ignoret
 ex coaceruatione plurium beneficiorum ad vnum, iacturam
 in ecclesiis sequi, idque in paucitatem ministrorum,
 debitorumque ministrorum carentiam, & in diuini cul-
 tus diminutionem tandem redundare. Præterquam, quod
 cura ouium negligitur, & ouis tantum pelle, & lana
 exauritur.

¶ Et confirmatur ex innumeris incommodis quæ ex-
 trañagans execrabilis de præbendis recenset, quæ ad de-
 tum capita ibi reducuntur. ¶ Præterea arguitur quia in
 distributione beneficiorum iustitiam distributiua violare,
 euidens peccatū est, at beneficia, & præsertim plura
 indigno conferre contra iustitiam distributiua esse
 quis non videat. Adde etiam quod si quis vnum benefi-
 cium adeptus est, si aliud petat sine causa, quod indignus
 secundo beneficio ex hoc fiat, nemo est qui ambigat, quia
 eo ipso, quod secundum beneficium, & sine causa petit,
 conuincitur esse auarus, & boni communis ecclesie ne-
 glector, seu contemptor maximè si aspiret ad curam ani-
 marum, quis illum tunc à præsumptione excusauerit, etiā
 si vnum tantum appetuerit curatum, quanto magis si
 plura ambierit beneficia curata, cum tunc etiam in vtro-
 que nequeat suam exhibere personalem residentiam.

¶ Si igitur talis omnibus his rationibus comprobatur
 indignus, ergo contra iustitiam distributiua est, ei
 plura conferre beneficia. Accedit & huic rationi hæc
 confirmatio, quia tunc aliquis dignus, vel dignior ad
 minus præbendam habetur quando utilis, vel utilior ec-
 clesie esse censetur, sed hic plura ambiens beneficia tan-
 tum abest, vt sit utilitatem ecclesie allaturus, vt etiam

ecclesie sit nocius futurus, ergo nullatenus pluralitate beneficiorum est dignus.

¶ Post has rationes si aliam desideres, ecce ultimam. Quia si iugamur ad hoc, ista bona ecclesie esse reposita in arario communi, ut inde prælatus exhauriret stipendia, pro meritis, & labore impendenda ministris, si inde tantum, nihil, aut minus laboranti erogaret, quantum aliis plus laboris portantibus, & sustentibus pondus dei, & æstus, nonne aperta esset iniquitas, ergo eadem iniquitate non caret, si plura beneficia vni coarcerentur sine causa, quia quod redditus sunt diuisi, vel in communi depositi nihil refert, quantum atinet ad hoc.

¶ Inferimus ergo ex prædictis plura beneficia tum sine causa, tum sine dispensatione obtinere, peccatum esse mortale ex genere, eo quod contra honorem Dei, & bonum ecclesie, & proximorum tendit, & iniustitia tam distributiua, quam commutatiua per id violetur. Signanter ex genere mortale id esse diximus, quia si beneficia essent tenuissima, ea sic possidere forsitan omni careret culpa peccati, & loquimur solum stando in iure naturali.

Secundæ conclusio, si loquamur de iure positivo antiquo, nullus licite plures præbendas, siue cum animarum cura, siue sine illa obtinere potest, nisi cum dispensatione, & in casibus à iure concessis. Hanc docent Ioannes Andreas, alique canonistæ, videtur quoque haberi in canone sanctorum, septima distinctione, & vigesima prima quæst. i. cap. clericus. nec desunt alij qui asserunt hoc per contrariam consuetudinem abrogatum fuisse, vel certe solum habere verum indignitatibus, & curatis beneficiis, de quibus expressa fit mentio cap. quia nonnulli, de clericis non residentibus, & cap. de multa de præbendis & dignit. Nam hæc in iure vocatur beneficia incompatibilia, simulq; cauetur ne quis in eadem ecclesia plures assequatur præbendas etiam non curatas. At tamen concludimus contra istos, quod iura prædicta quantum id quod iuris naturalis est continent, abrogari nequaquam possunt.

¶ Sed iam nunc hic meminisse de casibus à iure exceptis.

is, ordo, & series materiae exposcit, in quibus duo beneficia ab vno haberi possunt. Numerantur autem casus ij à Syluestro, & Adriano: sed & Nauarrus meminit ^{d Nauarrus} horum casuum, & circumstantiarum, quæ ad iustificandam pluralitatem beneficiorum, solent concurrere. Talis enim circumstantia est prima quando tanta prudentia, sagacitas, industria est alicuius: vt speretur plus eis, quibus præest, profuturus etiam absens, quam communiter alius præsens, & potius accipit propter utilitatem beneficiorum, aut subditorum, quam ob propriam utilitatem, iuxta Innocentium cap. cum iam dudum, num. 4. de præbend. receptus.

^{d Nauarrus}
Sum. Lat.
cap. 25. num.
128.

¶ Secundo, talis est etiam circumstantia ista vel casus, ubi contingit esse penuriam, vel defectum idoneorum ministrorum aliorum iuxta Hostiensem cap. graue, col. in eodem titulo.

¶ Tertio, talis insuper est notabilis animi virtus, nobilitas, & scientia dicto cap. de multa. Quamuis hæc causa iuxta mentem Nauarrus videatur includi in prima, quia illo cum nobili & graduato dispensari posse videtur per dictum caput de multa, quia eius honesta sustentatio pluribus, quam alterius indiget.

¶ Quarto, talis est etiam circumstantia iustificans retentionem plurium beneficiorum: scilicet quando attenditur qualitate personæ beneficiarij, non sufficit ei vnum beneficium ad honeste, decenterque viuendum.

¶ Quinto, talis etiam circumstantia iustificans visa fuit Cardinali in Clementin. gratia. de rescriptis, scilicet intentione tenentis plura beneficia non ad splendidiorum vitam, vestitum, & famulatum, & alia eiusmodi: sed ad largius erogandum in pauperes, & opera pia retento sibi tantum ad vitam decentem necessario, & vera executione huius intentionis existente.

¶ At inquisitione opus est an beneficiarij, in quibus prædictæ concurrunt circumstantiæ, ipso iure sint dispensati ad obtinenda plura beneficia, an noua dispensatione Papæ ad ea recipiendæ indigeant, petereque eam teneant, non obstante quòd aliqua prædictarum in eis concurrat iustificans circumstantia.

¶ Et quidem hos hic in dubium reuocamus, quia Syluester

e Syluest. uelster ex summa Pisana quinque casus refert, in quibus
 uerl. Bene potest quis habere duas, vel plures ecclesias, vel præben-
 ficium 3. das sine dispensatione. Primus est quando ecclesiæ ita
 sunt tenues: quod neutra sufficeret ad sustentationem. Et
 quæstione 3. vnio. & de religio. domibus quod monaste-
 rium. Secundus est si vna dependet ex altera de ætate,
 & qualitat. eam te. Tertius propter raritatem clericorum
 22. q. 1. clericum in fi. Quartus est si ecclesia annexa est
 præbendæ, vel dignitati, quo casu ipse tenebitur per-
 sonaliter ecclesiæ maiori deseruire: in ipsa autem paro-
 chiali annexa habere idoneum, perpetuumque vicarium,
 qui congruentem habeat de illius ecclesiæ prouentibus
 portionem de præben. cap. extirpandæ. Quintus casus est,
 si habeat vnam intitulatam, & aliam commendatam. 21.

f verbo Be quæstione prima, qui plures. Accedit Syluestro. & Pisano,
 neficiu. §. Armil. f. subscribit etiã F. Iosephus in suis floribus Theo-
 47. logiæ. Dicunt etenim in his casibus plura accipientes be-

g Summa neficia non indigere dispensatione.
 Lat. c. 25. ¶ Sed in contrarium videtur esse Nauarrus, & qui post-
 num. 129. quam casus, seu circumstantias illas §. supra annome-
 ratas iustificantes plurium beneficiorum retentionem, scilicet, industriam, sagacitatem eximiam, nobilitatem, no-
 tabilem animi virtutem, & scientiam, defectum idoneo-
 rum ministrorum, tenuitatem vnus beneficij solius ad
 sustentandam sufficienter personam adduxit, adiecit cõ-
 fessorium non debere absoluere habentem plura benefi-
 cia, nisi saltem concurrat aliqua prædictarum, vel aliqua
 similis circumstantia, additque non sufficere quamlibet il-
 larum sine dispensatione iuris humani. At vero ius huma-
 num non semper super his ipso iure, vel facto dispensat,
 quia vt patet cap. de multa de præbendis cauetur, ibi quod
 circa sublimes tantum, & literatas personas, quæ maio-
 ribus beneficiis sunt honorandæ, cum ratio postulauerit,
 per sedem Apostolicam poterit dispensari, ergo saltem
 in hoc casu, & similibus in quibus actu nõ dispensatur,
 sed inuit in his posse dispensari, dispensatione indigent
 beneficiarij ad plura obtinenda beneficia.

¶ Igitur resolutori quæstionē, scilicet in quibus cali-
 bus requiratur dispensatio, in quibus vero minime: sed
 sufficiat dispensatio iuris sine alia Papæ, vel episcopi, dicit
 mui

mus primo incipientes à clarioribus, quòd etiam nunc post Concilium Tridentinum, potest quis iuste tenere duo beneficia simplicia nõ requirentia residentiam personalem, quando alterum ad decentem sustentationem nõ sufficit absque vlla dispensatione Papæ vel Episcopi. Hæc est sententia Nauarri, cap. 25. nu. 127. & probat, quia etiam ante concilium fuit hæc communis opinio in eadem iam dudum & cap. extirpandæ. §. qui vero de præbendis, cui subscribit frater Iosephus in suis floribus allegans cap. graua de rescriptis in 6.

Secundo dicimus, quod ad hoc quod aliquis obtineat beneficia legitime vnita iam, & annexa, non indiget noua dispensatione Papæ, vel ordinarij, hoc & sentire videtur Nauarrus: h patet ex capi. vnio. 10. quæst. 3. & cap. cum venissent de restit. spoliat. cap. eam te de ætate, & qualitate & cap. extirpandæ. §. qui vero de præbendis, & patet ratione, quia secundum fratrem Ioannem de la Peña, iam post vnionem legitimam beneficiorum remanent veluti vnum beneficium, quare sine alia dispensatione poterunt ab vnò possideri.

¶ Tertiò dicimus cum Nauarro quod Concilium Tridentinum nõ prohibet retentionem plurium beneficiorum etiam requirentium residentiam personalem per iustam dispensationem.

¶ Quartò præterea asserimus cum Nauarro quod excepto casu in quo licet habere duo beneficia nõ requirentia residentiam personalem, scilicet quando alter ad decentem sustentationem non sufficit, & excepto casu, vbi talia beneficia iam sunt legitime annexa, vel vnita, non sufficit habere causam plura beneficia obtinendi, attento solo iure naturæ, & diuino, sine dispensatione facta à potestate dispensare cõtra ius positiuum id prohibens, ita D. Thomas prædicto quol. 9. art. 15. sicut patet in casibus supra memoratis à Nauarro, scilicet, quãdo cõcurrit prudẽtia, & sagacitas alicuius magna, vel notabilis animi virtus, vel nobilitas redudãs in bonũ ecclesiæ vel magna sciẽtia.

¶ Sed illa circumstantia de qua Cardinalis meminit in Clem. gratia cap. de rescriptis, scilicet meriti largiendi copiosius in pauperes, & in bona, piaque opera retento solũ ad vitam necessario, sufficiat nunc post Concilium Tridentinum

h Nauar.
Sum. Lat.
c. 25. num.
125.

dentinum ad suscipienda iuste plura beneficia, dubitare quis forte poterit. Cui satisfacit Nauarrus cap. 25. num. 129. dicens quod licet ista opinio Cardinalis ante Concilium Tridentinum sustentari poterat: post illud tamen sustentari non potest, quia Concilium Tridentinum absolute prohibet habere plura beneficia etiam compatiblea ultra id, vel ea, quae sufficiunt honeste atque decenti sustentationi iuxta glossa. singu. dict. in cap. dudum. in 2. de electione.

Q. 3. ¶ Præterea & illud dubium hic dignum est sciri, de quo se fuisse consultum ait Nauarrus. An qui ante concilium plura obtinuit beneficia cum dispensatione, possit ea nunc retinere? Respondet Nauarrus, quod quoniam concilium non prohibet tenere beneficia illa, quae ante fuerunt collata: sed ne de cætero conferantur plura vni (prout ipse consuevit) potest, qui ante Concilium Tridentinum plura obtinuit: nunc ea retinere limitando se iuxta dictam opinionem Cardinalis, scilicet retinendo cum animo, & executione expendendi copiosius in pauperes, & opera pia retento sibi solum ad suam decentiam vitae necessario. Quam Cardinalis opinionem licet sit contra Ponormit. & communem semper Nauarrus ante concilium dicit se reputasse veram, quod sit ut iure, quis miretur inquit Nauar. videns post prædictum Concilium Tridentinum à Pontificibus maximis conferri multa, quorum vnum sufficit vni & multos sibi collata retinere, que profecto iure retinere nequeunt etiam cum dispensatione nisi iustificetur per intentionem prædictam à Cardinali requisitam.

¶ Continens omnia definita iam nunc per Conc. Trid. circa pluralitatem beneficiorum, & an nunc post Conc. Trid. dispensatus in hoc sine causa iusta in aliquo casu sine resignatione futurum possit absolui.

CAP. CII.

CV M plura de pluralitate beneficiorum diximus, quia nos omnia quae tam de iure naturali quam de iure humano antiquo, circa hanc materiam licebant dicturos esse polliciti sumus, & in parte absol-

uimus.